

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. oktobra 1872.

O b s e g: Naznanilo začetka kovaške in živinozdravniške šole v Ljubljani. — Goveje kuge se bojimo, gobčnico in parkeljnico pa že imamo v deželi. — Krompir po Gülihovem načinu sajen. Goveda. Čebele. Hartnerjevo drevo ali oralo. Šola. — Priporočilo ameriškega črnega krompirja in pa žlahnih hrušek. — Kako so se obnesli novi panjovi. — Postava za Kranjsko deželo zastran rabe, napeljevanja in odvratanja vodá. (Dal.) — Gospodarska novica. — Poročili o Matičinih zborih. — Občni zbor Glasbene matice. (Konec.) — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Naznanilo začetka

kovaške in živinozdravniške šole v Ljubljani.

Novo šolsko leto v tej šoli se začne prvi teden po vseh Svetih.

V kovaško šolo se jemljejo kovači, kateri se hočejo kovanja zdravih, napačnih in bolnih kopit in ozdravljanja kopitnih bolezni popolnoma naučiti, da ne bodo vse svoje žive dni le mojstri-skaze, ampak pravi mojstri, katerim morejo gospodarji svoje konje s polnim zaupanjem izročiti. Ta šola trpi pol leta.

Kdor hoče v to šolo vzeti biti, mora se pri podpisovanem vodstvu izkazati: 1) z domovinskim listom, 2) s pismom, da se je pri kakem mojstru že navadnega kovaštva izučil, 3) s spričobo svojega fajmoštra, da je lepe in poštene obnaše, in 4) da zna domači jezik vsaj brati, če ne tudi pisati.

V živinozdravniško šolo, ktera celo leto traja, se jemljejo kovači, pa tudi drugi, kateri niso kovači, kmetijski ali drugi mladenči, katerim je za to, da se ali za svoje lastno gospodarstvo naučijo bolno živino gleštati, ali kateri želijo v potrebi pripravni živinozdravniški pripomočki biti.

Ti se morajo izkazati: 1) z domovinskim listom, 2) s spričalom svojega fajmoštra, da so lepe in poštene obnaše, in vsaj 18 let stari, in 3) da znajo slovenski brati in pisati, ker je nauk v domačem jeziku.

Nauk v obeh šolah je brez plačila; vsak učenec ima le skrbeti za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje.

Vse bolj na tanko se izve v tej šoli v Ljubljani na spodnjih Poljanah.

Naj bi vsi naši župani, ki po lastnih skušnjah poznajo živo potrebo tacihi ljudi, ki so v učenem podkovstvu izurjeni tudi za napačna in bolna kopita, in ki vedó, kako potrebna jim je pametna pomoč pri boleznih domače živine, si pač na vso moč prizadeli, da bi vsaka občina (srenja) imela tacega človeka, kteremu morejo gospodarji brez skrbi podkovstvo in ozdravljanje svoje živine izročiti. Gotovo se v vsaki občini najde pošteni mladenec bistre glave, ki je za to šolo pripraven; tacemu naj občina pomaga, da more v Ljubljani šolo obiskovati; vsaj stroški niso veliki, da se eno leto tu preživi, in če se je dobro izučil potrebnih naukov, da potem pride v občino nazaj kot pomočnik v boleznih. Duhovni gospodje pa so naprošeni priporočati žu-

panom in drugim umnim faranom, naj ne zanemarjajo tega, kar je na veliko korist gospodarstvu vsake občine; vsaj je pripoznano, da živina je največje bogastvo kmetovo, in da je škoda velika, ako jo zgubi včasih le zato, ker ni bilo pametne pomoči.

Vodstvo kovaške in živinozdravniške šole v Ljubljani 1. oktobra 1872.

Goveje kuge se bojimo, gobčnico in parkeljnico pa že imamo v deželi.

Našim gospodarjem v opomin.

Na Štajarskem in drugod imajo to bolezen že več časa, zdaj jo imamo tudi na Kranjskem.

Gobčnica (bolezen v gobcu) in parkeljnica (bolezen na parkljih) se prikažeta večidel skupaj na enkrat; včasih je ena, včasih druga huja. Obe napačate govejo živino, pa tudi drobnico in prešiče. Živina ne more jesti, ker ima bolečine v gobcu; slinje se jej cedijo z gobca; bulice in mehurci se vidijo v gobcu itd. Pa tudi mirno stati ne more, ampak stopa sèm ter tje, ker ima bolečine v nogah, in stoka.

Pri gobčnici in parkeljnici so iz začetka gobec in parklji vneti, zato bolečine. Po vnetji pa prestopi bolezen v drugo bolezen; gnojiti se začno mehurci v gobcu, pa tudi parklji, ki včasih odgnjijejo.

Bolezen pride večidel kakor blisk z zraka (ljufta) čez živino veliko vasi in mest; ko se je pa vrnila v živino, potem pa jo tudi živina naleze od živine, in zato prav kužna postane.

Zdravila so izprva prav lahka; vsak si jih lahko doma naredi.

Za gobčnico vzemi polovico vode, polovico jesiha in njima primešaj malo medú (strdí); v to vodo pomoči mehko cunjico, pa gobec rahlo izmivaj kake 4krat na dan nekoliko dni. Bolezen trpi vselej kakih 10—14 dni. Mehke reči daj živini jesti, in pijači primešaj otrobov. Pomisli, da je gobec boleč. Zato jej v gobec tudi nikoli ne dajaj ostrih zdravil, popra, češnja ali kaj tacega. Strup so jej!

Pri parkeljnici postavi živino na suho steljo, in ovij jej parklje s cunjami, ki jih večkrat na dan močiš z mrzlo vodo; tudi kislo zelje v cunjah ovij okoli parkljev in ga včasih pomoči z mrzlo vodo.

To je vse. Če vnetje prestopi v druge bolezni, pokliči pametnega zdravnika.

Sicer pa zdravo živino v drug hlev prestavi, da ni z bolno skupaj.